

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, četvrtak 2. prosinca 1915

Broj 141.

Viribus unitis!

"Viribus unitis" — ujedinjenim silama — uskliknuo je osamnaestodišnji prejasni nadvojvoda Franjo Josip, kad je dne 2. prosinca, a prije šezdeset i sedam godina milošu Božjom zasio slavno prijestolje Habsburgovaca. Burna su bila ona vremena, teške su unutrašnje borbe drmale temelje staroslavne države i trebala je jakta ruka, da uzmogne čvrsti držati i sigurno upravljati kormilo državne ladje i srećno ju kroz buru i olju dovesti u luku srće i mira. I doista, pod gesmom "Viribus unitis" prebrodio je mladi car i kralj sve neprilike i negode, među narode se je vratio i pod hrabrom se je Njegovom desnicom te mudrom i pravednom upravom podigla monarkija tijekom vremena do jedne od prvih država na svijetu.

"Viribus unitis" jest i danas, u teška i krvava ova vremena, geslo ne samo Njegovog Veličanstva, nego i geslo svih naroda naše monarkije. Ujedinjenim su se silama podigli i prihvatali se načina na obranu mile otadžbine i rodjene grude, na svetu obranu prava i pravednosti proti tajdu pohlepi, proti otimačini i podlosti.

Dušmani htjedeši da staroslavnu monarkiju raskomadaju i isplijene, htjedeši da nas izbrišu sa zemlje i unište, a gle, danas smo snažniji i jači negoli ikad prije, danas čitav svijet jasno vidi, kako pod mudrom

upravom i očinskom ljubavi svjetlog našeg cara i kralja spaja sve narode sa ma još tako oprečnim zasebnim čežnjama u ove dane sloga i jednočinosti, da su vi prošli tek jednom mišiju i željom: braniti i obraniti Prijestolje i dom.

I doista! Predobri je Bog uslišao molitve Njegove i Njegovih odanih sinova, pravedni je Bog blagoslovio naše oružje i ponizio je neprijatelje naše. Slavne su armade Njegove daleko u dušmanskoj zemlji na sjeveru, istoku i jugu, ugrožena je monarkija danas, na šezdesetisadodišnji spomen dan nastupa prijestolja, sjajnija i snažnija negoli ikad. Može li da bude ljepše i milje čestitke našemu ljubljenu vladaru, nego li ovaj dokaz naše sluge, naše jakosti i moći — a sve plod divne one brige i nastojanja, kojom je srece Njegovu za nas zadojeno!

I mi Hrvati, koji možemo da se ponosimo historijskim slavnim imenom „predzidje kršćanstva i čuvare prijestolja“, klanjamo se evo pred Previšnjim Prijestoljem i puni smjernosti i skromnosti, ali i puni iskrenosti kličemo:

Da Svečinji pozivi Njegovo cesaarsko i kraljevsko Veličanstvo, našega Premiloga i Premiostivoga cesaara i kralja Franju Josipa I. i neka Mu predobri Bog dade, da još dug i dugovo vlasta iz krvavih ovih dana novom austro-ugarskom monarkijom i upravlja udesom njezinih naroda!

Preobrazbom administrativnih uredbi i njihovim prilagođenjem sadanjemu društva,

Ovi primjeri dokazuju, da osiguranje budućnosti spada ne samo na bojnim poljanama, nego i u gospodarskoj politici te u upravi nakupljanjem u tvrdu potrebitih sili, već sada među državne neophodnosti, kad stojimo pred promjenama, koje zahtijevaju našu potpunu pažnju.

Tako ugledni bečki list upozoruje na potrebu, da se svr počvani čimbenici priprave za buduće djelovanje, a kad se to osjeća u sredistu monarhije pa i u središtu obližnjih država, ne može nitko tajti, da je ta potreba isto tako velika i kod nas u hrvatskim zemljama, gdje će se također morati nešto učiniti, što će hrvatskom narodu osigurati budućnost, što će njegovo biće u kulturnom i gospodarskom pogledu obezbijediti tako, da to bude i od trajne koristi po maniru.

Nema sigurno nikoga, tko bi tajio, da je hrvatski narod sve svoje sile upeo, da s ostatim narodima monarhije očuva starodavan habzburšku carevinu. Njegova drogočajna krv riječkama je protekla za spas i učvršćenje prijestolja, a za to i očekivanja hrvatskoga naroda u pogledu bolje budućnosti i pravednje vrijednosti odnosno prema monarhiji, posve prirodna.

Sve to upućuje i hrvatski politički svjet, da se postare za budućnost i da se pripravi na rješavanje zadataka, koji i hrvatski narod čekaju. Njih dovoljno, pače nemo možda ni osobito značenja ono, što je poduzeto u septembru ove godine, jer nije bilo promisljeno, jer nije poteklo iz naroda, već su to udesili, kako su se povlačili u „Pester Lloyd“ slobodni zidari. Ti tako nisu priznati faktori, koji bi mogao da narodima nameće svoju volju i da u njihovo ime odloži.

Dakle bi nužno bilo, makar živimo u iznimnim vremenima, da se pobrinemo i za skorstiju budućnost, da pretresemo na sastancima potrebe naroda i potraži-

mo sredstva i načina, kako ćemo izcijeliti ranu, što nam ih je svima zadalo ovo teško vrijeme. Moramo istaći, da osobito mi Hrvati i Slovenci na jugu, mi državotvorni i državu pomažući živati, zasluženo potpuno povjerenje, jer svojim djelima jamčimo, da ćemo vazduh najbolje suzbijati sve one, da bi bilo u oprijeti sa zakonitom i svetim našim težnjama za samostalan život u monarhiji, u skladu s njezinim narodima. Želimo raditi za opću dobrobit monarhije, kako se za nju izlazi i nebrojni hrvatski junaci, ali očekujemo, da ćemo za to dobiti i stvarna priznanja, koja će dokazati, da pravica nije izumrla, da ona sveudjili sačinjava temelj prijestola te da će ona nakon ovih teških kušnja biti još odužnja i susretljiva prema svima pa i prema hrvatskom i slovenskom narodu, toj vjernoj i nezabilježivoj strazi na jugu monarhije.

Svjetska trgovacka mornarica.

Povijest nam je najbolji svjedok, da su svi narodi i u najrastojanim vremenima znali cijentri važnosti pomorstva.

Na moru su se narodi razvili, na njemu su i propali, ali nije propala usponsma veličine tih naroda i visoki im stepen kulture.

Povratimo li se nekoliko decenija natrag, nači ćemo našu trgovacku mornaricu na jedra, na vrhuncu svoje moći. Na svim morima i oceanima plove na stotine naših brodova, dolaze u saobraćaj sa dalekim narodima i našu domovinu upoznaju s njima. Poznata je bila naša mornarica i mornari s našim obala cijelom svijetu, radi njihove visoke sposobnosti. Stekli su si na moru slavu i s morem bogatstvo. Proputujući li našom divnom obalom, osvjeđodjeli ćemo se nekadajućem bogastvu njezinih sinova. Ponizani gradovi, seli i varoši, crkse crkve, veliki zvonići i velike palore, svjedoci su nam ondašnjeg bogatstva. Da je sve to čovjek napravili mogao, morao je imati sredstava. Odkud također sredstva?

Nas primorao malo se je ikad posvećao drugom radu osim pomorstvu. Na moru rođen, ljubio je more i ljubi ga; bez mora nema mu života.

Prijubio se moru, tom strašnom elementu, koji je progutao, guta i progutao

u stotine ljudskih žrtava sa bijesnim valovima bez groba i nadgrobova spomenika, jer je znao da će u njemu naći izvor sreće; tako se je razvila naša mornarica, da se je taknila sa najačim mornaricama onoga doba.

U moru je našao nas pomorac mnogo puta grob, ali je i našao likov iz bogatstva i otad sredstva da je onako lijepo ukrasio gradjevinama i spomenicima našu obalu, gdje danas dolaze strane diviti se starijima naših gradova, koji se danas bude iz dugog sna i kao da bi hajli nastavili prvačini rad, mrtvo se odražaju sjenom na mirnom Jadranu.

Kad se je pojавila para kao sila gibanja brodova, bio je to kao smrtni udarac jedrenjača; smrjanjao se je njihov broj, a rastao je broj parobroda. Kod mnogih naroda, današnje parobrodarstvo nadmisljeno je nekadašnji broj jedrenjača, dočim da nos ostalo je mnogo niže. Koji je uzrok tomu, nebi teško dogadati.

Dvadeseti je ujek za svjetsku mornaricu zlatno doba. Kako se je kod naroda razvijala industrija, razvijala se je i njihova mornarica, ali na žalost nijesu se razvile ili bolje usavršile mjerne sigurnosti putnika, o kojima se je raspravljalo na međunarodnoj sjednici u Londonu god. 1913.

Danas se natječu brodogradilišta u granđu ogromnih prekooceanskih parobroda, o kakvim su niti promisli doalo nije. Engleskim kolosima „Aquitania“ (921 nogu dug, sa 73.000 tona i 23 milja brzine), „Mauretania“, „Olimpic“, „Britannic“, stoji nasuprot njemački „Vaterland“ (950 nogu, dug 56.000 tona), „Imperator“ i još veći u granđi „Kolumbus“.

Svi narodi uvjereni su, da se na moru osniva veličina i jakost države i danas se

iznosi svaki dan u 6 sati vjetro u Full u oključaju Sahar Jos. Krmpotić, Trg Custoza 1 III ulica Radetzky 29, gdje se nalazi Hskara, uredništvo i uprava lista. Za redatelje odgovara Izdavatelj Josip Hatz. Telefona broj 88. Broj poštanske štedionice 36.615. Predplatni iznaka 2 kraj 40 h mjesечно. U K tromjesečno, pojedini broj stane 6 banara. Oglase raduna se po 20 h jednostupnji petitrček (3 mm).

takme za prvenstvo, ako ne na svim morima a ono barem na jednom dijelu.

Na naša mornarica nije zaostala, već je u zadnja dva decenija kolosalno napredovala. Osnovale su se nova države, povećao se je obujam, sagradio se je brzih, udobnih i velikih putničkih prekoceanskih parobroda, tako da ju možemo redovno.

Naravno ne možemo ju danas usporediti sa mornaricama mnogih drugih naroda, razvitak kojih zavisi također i od geografskog položaja, ali ipak gojimo nadu, da će joj budućnost osigurati mjesto, koje joj pravost može biti.

Svjetska trgovacka mornarica slijedi ēdučno napredovati. Razmjer, što ovde stoji, daje nam sliku približnog obujma trgovackog svjetskog brodovoda.

Po brojevima „Scientific American“ na prvom mjestu stoji Engleska, koja ima trgovacku mornaricu tako veliku, da sama nadmašuje za tri milijuna tona po prilici sive druge glavnije mornarice skupljene zajedno.

Razporedjaj od osam većih trgovackih mornarica:

Engleska	tona 20.275.791
Njemačka	* 4.998.746
Sjedinjeni država	* 3.489.735
Norveška	* 3.475.324
Francuska	* 2.246.504
Japan	* 1.700.062
Italija	* 1.571.781
Austro-Ugarska	* 1.098.358

U obujmu trgovacke mornarice Sjedinjenih država, uračunano je brodovje jezera, inače bi stojala na petom mjestu, Nauticus.

Brzojavi.

Rat na Balkanu.

Pukovnik Vasić odlazi u Skadar. Napuštanje Bitolja.

Berlin, 30. novembra. „Daily Telegraph“ javlja iz Atena: Srpski je pukovnik Vasić, koji je kroz čitave sedmice branio babunske prelaze sa dvije pukovnije protiv čitave jedne bugarske vojske, brzojavo je sa prizreneske fronte preko Drača srpskom poslaniku, da odlazi u Skadar. Srbi brane prelaze, koji čuvaju ceste vodeće iz Kosova polju u Pritren. Uzmak iz položaja na staroj tursko-srpskoj granici navodno je dobro uspjeo te uslijedio u potpunom redu. Vojska je izgubila samo malo momčadi ali su zato moralni preputnici milosti i nemilosći neprijatelja hijade i hijade jednog bijegnaca na Kosovom polju. Odlučili smo, nastavlja Vasić, vratiti se u Skadar i u Drač. Prodrije su čete dostigle kod Ljemuške albanske planine.

Vasić je izgubio svaku nadu, da će spasiti Bitolj. Neprijatelj raspolaže sa teritorijem jačinom silama negoli Srbi. Bugarsko je odijeljenje zaposjelo Cekriće, četiri milja zapadno od Bitolja. Očekuje se, da će se pokazati Bugari u Kenaliju te prekinuti cesti u Zeljevcima, koja vodi u Grčku. Vasić sam će se povuci u zapadnju smjeru iz Rešni te si prokrčiti put u Elbasan.

Italija će sudjelovati na Balkanu.

Frankfurt na M., 1. decembra. „Frankfurter Zeitung“ donosi iz Rima: Posjet Kićenera u Rimu imao je već uspjeh. 26. novembra sazvano je ministarsko vijeće, u kojem se je odlučilo, da će Italija učestvovati na Balkanu i poslati jednu ekspediciju zbor u Albaniju.

Položaji i jakost ententhaliteta u Makedoniji.

Pariz, 1. decembra. „Petit Parisien“ izjavlja od 27. novembra: Obilna snijegova vijavica obustavila je svaku akciju na francuskoj fronti. Engleske čete drže sada čitavu francusku frontu od Kosturina do Diorana.

Atenski list „Patris“ donosi, da broji englesko-francuska balkanska vojska 125 hiljada momaka. Saveznici iskravaju oko

4000 ljudi dnevno, 40 do 45.000 momaka nalaze se na putu u Solunu.

Javljaju iz Solena, da je tamo stiglo 40 vozova ranjenika. Osim toga je navjesten dolazak dželjnih 600 ranjenika.

Francuzi napuštaju Krivolak.

Paris, 1. (D. u.) „Agence Havas“ javlja: Pošto se Srbi napuštaju tjesne Kačanike, onemogućeno je spojje francuskih četa sa srpskim. Uslijed toga postao je marš Francuze u Velešku beskroštinstvo. Pošto je povlačenje francuskih četa iz predjela Krivolaka.

Kako brodovje entente kod Krete.

B e r n, 30. novembra. „Berner Bund“ javlja iz dobro upućenog vira: Jako brodovje usdrano je već dulje vremena pred Kretem i igra tamo ulogu apsolutnog gospodara; čini utisak, kao da se ententa naprave, da zaplete još više teški položaj, u kojem se Grčka nalazi, ako prema je Grčka pristala na sve njezine zahtijevje.

Sa bojnih poljana.

Svršetak talijanske ofenzive.

L u g a n o, 30. novembra. Talijansko novinštvo pripravlja općinstvo na svršetak talijanske ofenzive. U zadnja doba postaju uviđek češće, koja prikazuju u najvišim bojama poteske bojeva na sosačkoj fronti. Pozicije neprijatelja su vanredno jako utvrđene tako da nije moguće polaći ikavak važnijeg upečata. Radi toga bili su postignuti uspjehi, usprkos najvećem napomu sile, sasmi neznatni.

Ruski ratni izvještaj.

Petrograd, 28. novembra. Izvještaj velikog generalnog stožera:

Osim slabšlog pokaska neprijatelju, da navali na naše položaje zapadno bačkog jezera, što je deskaora napustio, prošao je dan na oltavoj fronti mirno.

Ugroženje engleske vlasti na istoku.

B e c, 1. decembra. Fud pasa, koji boravi sada u Beču, primio je ovih dana dopisniku, „Neue Freie Presse“, te mu razložio svoje shvaćanje o položaju:

O dardanelima je izjavio marsal, da je isključeno, da bi saveznički osvajači Dardanele i Carigrad. O poduzeću protiv Egipata osvjeđeno je Fud pasa, da će svršiti golemim porazom Engleza. Bagdad nije ugrožen. Ekspedicija protiv tog grada, koju su Englezzi organizirali, jadno će svršiti. Englezzi će se kašnje ograničiti na setnju sa brodovljem u perzijskom zaljevu. Sudbina rata bit će se ne odstupiti na moru već na kopnu. Iz Carigrada izlazi glas, neka se muslimani svim zemaljama zduče, naći će obilog odziva u Perziji i u Afganistanu. Džedži, sveli rat, koji je bio samo teorija, dok se nije uspostavila sveza sa centralnim vlastima, dobit će nev, realniji oblik. Čim započinje se Englezzi i Francuzi nastupi u Perziji, tim je sigurno, da će se Perzija i Afganistan osloboditi od ludog upliva. Na temelju našeg svezog s zakonom proglašio je Kalif sveli rat. I onisimmo će slijediti tom pozivu i — kako sam uvjeren — imati će uspjeha.

Centralne vlasti.

Decembarsko zaјadjanje njemačkog Rajhstaga.

B e r l i n, 1. decembra. Sjednicu njemačkog rajhstaga otvorio je predsjednik

Kaempf duljim govorom, u kojem je spomenuto dogodjaje na bojnim frontama, suzbijanje goleme francuske ofenzive, pobjedničku defenzivu na Istoku, koja je zapriječila svaku akciju neprijatelja, uzludne napale Talijanaca na Soči i sjajni uspjeh polućen na balkanskom poloučku, postignut sudjelovanjem Bugarske. Time je osvremenjeno umorstvo u Sarajevu. Turška je vojska slavnom obranom Dardanele obnovila staru slavu a sada ugrozava ponosnu Angliju na najosjetljivim mjestima njezine svjetlovne vlasti. Nastavljači svoj burnim odobravanjem primljeni govor, naglasio je predsjednik, da je godopadski i finansijski položaj Njemačke sada jači nego li ikada, da mu Njemačka dosta zadržala za narod najnužnije hrane, kao što i kruniprava. Ako zaista fale nekoja jestiva, sijajna organizacija nadoknaduje dosta nedostatka, jer onemoguće i siromašnjim slojevinama, da si nabave za umjereno cijene za život nužne potrebitosti. Njemički mogu gledati na temelju svog gospodarskog i finansijskog stanja sa odušeušćem i povjerenjem u budućnost, koja temelji na jedinstvu njemačkih plemena, kojom je ustvorenna i njemačka država.

Ententa.

Petištenost u Petrogradu.

L u g a n o, 1. decembra. Petrogradski dopisnik „Corriere delle Sere“ donosi: Slavenski je duša teško ranjena, jer je sasvim na Carigradu uništen. Ruski bi bio narod žrtvovan Poljsku i Galiciju, samo da mu je bilo moguće stići u Carigrad. Rusi su nasebivo, da ulaz Njemačcu u sav dvojstvenišću rad ruske politike.

Talijanci i rat sa Njemačkom.

L u g a n o, 30. novembra. U galeriji u Milanu došlo je nakon sastanka Fasicija do velikih demonstracija, da se Njemačkoj navjesti rat. Končano je nadalo redarstvo i zatvorili galeriju. Fasici u Genovi upozorile u ponedjeljak na večer javni sastanak istog znacenja na Piazza di Ferrara, na najvećem tigu Genove. Narod je ušao u povorce pred kvesturom te tamо zauzeo, da se talijanskog vlasti suoči sa njima. Rimsko je redarstvo međutim za branilo svaku manifestaciju za rat protiv Njemačke.

Balkan.

Djelomična demobilizacija u Grčkoj?

Z e n e a, 30. novembra. Iz Atenejavlja se: Glasine o demobilizaciji 8 godišnje grčke vojske potvrđuju se. Grčki je prijestolonskih stoljeća stigao u Kavalu, gdje nadopadnuše Talijanci vrhnac ovog broja, ali bijahu subjekti. Odbrinuo je predsjednik grčke demobilizacije pokušaje u prostoru Šv. Marjana.

Zahtijevi entente napram Grčkoj.

A m s t e r d a m, 30. novembra. „Renferov“ dopisni uređaj iz Atene: Iz upućenme se strane saznavaju, da će grčka vlast predložiti, neka ententa imenuje vojnike vještace, koji bi riješili u slijaju sa grčkim generalnim stožerom putanja o Solunu, kako su naznačena u drugoj noti četvrtog sporazuma.

Dopisnik istog bureau javlja, da je u grčkom pitanju nastupilo na mjesto prvoval optizma, jak nepovjerenjstvo.

„Manchester Guardian“ piše, da je veoma dovjeljno, da li će biti zelenica, koja vodi iz Soluna u Srbiju dostatna za balkansku vojsku entente i za grčke čete. Vjerojatno

slijedi bomba. Progonitelju strane iz svojih zljeđa na udajenosu, od šest metara velikom sigurnosti neku silu smrdljivu tekućinu. Nesnosno se smrad osjeća na kilometar daleko i čovjek, koja je taj vitor bio postrao, nije snio kroz vis jeftinje u ljudsko drustvo, tako je neugodno zandarovo.

Kao što imaju po bojistima plotove za zicu, po kojima je katkad u svrhu bolje obrane uvedena električna struja, vidimo jednako oružje obrane i u nekoj životinji, ponajčeš riba, koje udaraju svoje neprijatelje električnom strujom. Jedino je od tih riba poznata pod imenom „nastražnjika ponosnika oružja, torpeda“. Nekoji morski puževi love svoje žrtve istrejavajući sluz, na koju se ove hvataju. I nekoji pauči love plijen tako, da straju na mrave i sitne bube niti te ih hvataju tako rekvasti u zamku. U rijeckama Stražnje Indije i susjednim otocima živi ribe, koja pucu na kuke, stono sjede na vo-

je, da prisutnost grčkih četa u solunskom području otečava iskrećivanje i upotrebljavanje savezničkih četa. List ne vjeruje, da će grčki odgovor zadovoljiti ententu.

Epipskoto žito za Grčku.

Z e n e a, 30. novembra. Prama vještina francuskog novina iz Kaira, dozvoljila je epipskata vlada izvod od 7000 tona žita na račun grčke vlade kao i velike posljike žita za grčke trgovce. Zabranu izvoza riža i kukuruze za Grčku dugnuta je.

Rumunjska zatvara Dunav.

B u k a r e št, 30. novembra. „Independejn“ Roumâne“ javljava, da su rumunjske oblasti zatvorile Dunav minama i to počasni od Turskog Smila, na rumunjskoj granici, do kilometra 340 i od Gaiača do Prutova ušća. Na naznačenim mjestima mogu trgovacke ladje prolaziti samo vodjene od pilota. Na ulazima spomenutih područja postavljene su straze. Ove su mire danas spušcene zastupnicima vlasti i likumi oblastima.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e c, 1. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nikavili osobištih dogodjaja. Savezničke čete, koje stope pod austro-ugarskim vratovima zapovjedništvo zarožile novembra mjeseca na sjeveroistočnoj fronti 78 časnika i 12 tisuća momaka te zaplijenile 32 strojne puške.

Talijansko bojište.

Jucerašnji dan na sočkoj fronti prošao je u opću mirnu. Jedino na tolminski mostobran ponovno žestoko navalise, ali svi ti nasrati neprijatelja skrište se u našoj vatri. Danas preko noći neprijateljska je topnica paljba žestoko napala sjeverni obronak hrida Sv. Mihovila. Istodobno napadnuše Talijanci vrhnac ovog broja, ali bijahu subjekti. Odbrinuo je predsjednik grčke demobilizacije pokušaje u prostoru Šv. Marjana.

Srpsko bojište.

Nase čete prodriju, opkoljavajući, prama Pleviju. Jedna kolona napala gradinsku vježbinu, jugoistočno metalkinskog sedla; druga je pak izjurasila popodnevnim satovima i u sumraku 10 km sjeverno Pleviju ležeći rul visoravn, što su Crnogorci žestoko branili.

Bugari zauzele 29. novembra u podne Prizren.

Kovessova je armija zarožila mjeseca novembra 40.800 srpskih vojnika i 26.600 vojnika obveznika te 179 topova i 12 strojnih pušaka.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H o f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

B e r l i n, 1. decembra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Za hrvatske škole u Puli:

Medju slovenskim vojniciima na dober-doboskog frontu sabrao N. N. K. 15.

Ukupno . . . K. 15.

Prije iskazano . . . K. 2336,41

Sveukupno . . . K. 2401,41

Veliki izbor džepnih električnih svijetiljaka

kao i baterija uz niske cijene, mogu se dobiti

I. BUCHER

Elektrotehnička i mehanička radionica

P U L A, ulica Sissano br. 7.

Praktična slovinca

njemačkog jezika
živeti K 235. dubrje se u knjizi Schmitt,

glavni tlocrt

No najviše je medju životinjama raširena obrana, slična sivoj poljskoj odori naših vojnika. Citav niz životinja, nazvanih ukupnim imenom „mimikri“ znade se svojom bojom tako prilagoditi svojoj okolini, da ih je gotovo nemoguće razaznatati. Tako su primjerice nekoji skakavci začudo posve slični listu ili graničici, na kojoj sjede. Životinje, stono žive po steptama i putarima, imaju potpunu „kappa uniformu“, da ih je teško razlikovati od boje pjesaka u putinji. Nasuprot imaju životinje u sjevernim (polarnim) predjelima ili u snijegu bijelu, odnosno bijekastu boju, kuke i pice u tropskim pršumama slijaju se u svim mogućim bojama, te su sarene ili zelene poput tropskih biljina. Kod nekojih se vrsta životinja mijenja boja, odnosno dačape više puta u godini prema boji prirode u to doba. To je velika zaštita za nje i pojedino samoobrane u prirodi.

Balkansko bojište.
Na balkanskom bojištu na nekoj mjestu uspješni bojni su neprijateljski zalažnici.

Vrhovna vojna uprava.

Bgarski ratni izvještaj.

S o f i j a, 30. Službeno javlja se: 29. novembra o podne zaposlednji smo iza kratkog boja Prizren. Zarobili smo 16 do 17.000 Srba, zaplijenili smo 50 potiski topova i haubica, 20.000 punjaka i mnogo ratnog materijala. 28. novembra odjeliši su kralj Petar i ruski poslanik knez Trubetskij bez pratnje sa neznanim ciljem. U Prizrenu spališe Srbi 148 automobila, koji su služili otpremaju glavnog stana i vlade. Bitka kod Prizrena, gdje smo zarobili zadnje ostatke srpske vojske, znaciće će po svoj prilici svrštati vojnu protiv Srbije.

S o f i j a, 29. (D. u.) Službeno javlja se: Uzduž gornjeg toka Crne prekorčaste naše čete, koje tamo operiraju, rijeku je obitio. Na njemu je krušio poslovni mostove i ceste, koje vode u Bitoli.

S o l i j a, 29. (D. u.) Službeno javlja se: 26 novembra zauzeли smo Krčuvu a 28. novembra Krusevo.

Turski ratni izvještaj.

C a r i g r a d, 30. novembra. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kod Anaforte rasprišili je naša artillerija učinkovitim vatrom neprijateljske čete.

Kod Ariburna topnici dvoboj i boj bombardira. Na ljevom je krilu neprijatelj ispucao, a da nam nije ranjio šteće, oko 1000 granata, bomba i mina.

Razne vijesti.

Odlikovan časnik. Zastavnik Miroslav Paskoević odlikovan je zbog svog junastva na talijanskoj fronti velikom srebrnom medaljom za hrabrost.

Dobrovoljni prinosi.

Nasa je uprava primila te će proslijediti svrši slijedeće prinosove:

Za hrvatske škole u Puli:

Medju slovenskim vojniciima na dober-

doboskog frontu sabrao N. N. K. 15.

Ukupno . . . K. 15.

Prije iskazano . . . K. 2336,41

Sveukupno . . . K. 2401,41